

- Spoštovani predsednik Republike Slovenije, gospod Borut Pahor
- spoštovani predsednik Državnega zbora Republike Slovenije mag. Dejan Židan,
- spoštovani predsednik Državnega sveta Republike Slovenije gospod Alojz Kovšca,
- spoštovani predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije mag. Damijan Florjančič,
- spoštovani sodnik Sodišča Evropske unije dr. Marko Ilešič,
- spoštovani sodnik Splošnega sodišča EU dr. Miro Prek,
- spoštovani sodnik Evropskega sodišča za človekove pravice dr. Marko Bošnjak,
- spoštovana Varuhinja človekovih pravic gospa Vlasta Nussdorfer,
- spoštovana pravosodna ministrica gospa Andreja Katič,
- spoštovani vrhovni sodniki in predsedniki sodišč,
- spoštovane vodje poslanskih skupin,
- spoštovani visoki predstavniki verskih skupnosti,
- spoštovani *nekdanji predsedniki, podpredsedniki in sodniki Ustavnega sodišča,*
- *spoštovani in cenjeni visoki gostje!*

V imenu Ustavnega sodišča RS, mi je v veliko čast pozdraviti vas na svečanosti, s katero obeležujemo 23. december, dan, ko je bila leta 1991 razglašena in uveljavljena Ustava. Vaša prisotnost nam veliko pomeni; Dan ustavnosti sicer ni državni praznik, a mu s svojo prisotnostjo omogočite podoben pridih.

Pred 28 leti smo pričeli pluti samostojno domovinsko pot. Na prepluto pot je vedno dobro pogledati... ne zato, da bi živeli v preteklosti, ampak ker šele sled, ki jo puščamo za seboj, pokaže kam gremo in kako plujemo. In sled je lažje vidna, če je morje mirno... če je razburkano, se namreč sled hitro izgubi v valovih.

Zdi se, da smo na začetku poti, ki smo jo začeli z veliko enotnostjo na plebiscitu leta 1990 in ko smo premagali težave osamosvojitve, imeli dokaj mirno morje, a še vedno z dovolj vetra v jadrih, da smo videli možnost doseganja velikih ciljev... in zdi se tudi, da je danes morje precej bolj vzvalovano, vzvalovano z vetrovi, ki često menjajo smeri.

Težko je pluti v takšnih okoliščinah in treba je imeti dobro ladjo, dobro ekipo in dober kompas. US je puščalo sled tudi v iztekajočem letu – javnost, strokovno in laično, so včasih razveselile, včasih razdelile odločitve o referendumskem sporu, o razlagi vprašanj svobode veroizpovedi, retroaktivnosti zakona o odvzemu premoženja nezakonitega izvora, izbrisanih, volilnem sistemu, itd. Odločitve so včasih razdelile tudi nas sodnike same, a smer je vedno ostala vidna. To je kazal naš kompas - ustava in mednarodni akti, ki zagotavljajo človekove pravice na eni strani, in praksa mednarodnih, predvsem najvišjih evropskih sodišč, ki z interpretacijami mednarodnih pravnih okvirov prav tako kažejo smer razvoja človekovih pravic, na drugi. To je pot, ki ni le nikoli končana, ampak pot za katero se prav vsak dan sprašujemo, ali ji pravilno sledimo. Je pot, ki vsak dan zahteva investicijo v pravno državo in s tem tudi v demokracijo.

A nismo edini, ki morajo spoštovati omenjeni ustavni kompas – celo več - niti prvi nismo; pravzaprav smo celo zadnji, zadnji v vrsti organov vseh vej oblasti. Upoštevanje Ustave pri odločitvah državnih organov, razlaganju zakonov in nasploh različnih virov na državni in lokalni ravni, Ustavno sodišče v svojem delovnem jeziku imenuje tudi »žarčenje ustave«. To žarčenje mora biti močno... prebijati mora zidove oblastnih inštitucij... in ni nevarno žarčenje... ravno nasprotno, je nujno potrebno, da ostanemo na začrtani poti ustavnega kompasa tudi v vetrovih in slabi vidljivosti poti. Če je temu tako, se lahko počutimo varni; torej, varni v domovini, z občutkom zaupanja. Prav nasprotno, odsotnost prava in moči argumenta, povzroči pri posameznikih občutek nemoči.

Kadar nimamo občutkov varnosti in zaupanja, smo ranljivi in nezaupljivost se hitro naseli v odnos do vseh državnih inštitucij, ne le ene same. V takšen domino učinek se lahko večkrat prepričamo. Nezaupanje povzroči tudi temen pogled v prihodnost in zato je zaupanje oblastem tudi eden od temeljev delovanja in razvoja vsake družbe.

A, pomembno, tudi nezaupanje se lahko popravi – in tudi dokaj hitro. Kompas – ustavni kompas - moramo znati umiriti in se ga trdno oprijeti. To je pomemben korak, čeprav res ne edini.

Kadar nastane dvom, ali je pot prava, pa moramo biti pripravljeni na dialog. Ta je v odnosu do US resda specifičen, ni enostaven, pogosto senzibilen tako zaradi meja naših pristojnosti, ko tudi zaradi kompleksnih vprašanj, ki neredko meglijo mejo med pravom in političnimi interesi, ampak menim, da dialog mora obstajati; še več, morda je prostor tudi za takšen dialog, ki pomembnih pravnih vprašanj ne bo reševal le na plečih strank. Marsikatera država pozna tovrstne načine dialoga, ki ne posegajo v načelo delitve oblasti, niti ne v neodvisnost sodišč.

Ob tem pa je tudi na strani US, da vedno znova kaže neodvisno držo pri odločanju o spoštovanju ČP in da ustrezno argumentira svoje odločitve. Spoštovanje odločitev US, tega se zavedamo, ni enosmerna cesta. Tudi US mora prispevati svoj del in z argumenti odločitev stalno graditi, ohranjati in utrjevati svoj ugled. Ob tem pa se seveda dobro zavedamo, da naša naloga ni ugajati, ampak prepričevati.

Cenjeni in spoštovani gostje – vesel nisem le, da ste se odzvali našemu vabilu, ampak tudi zato, ker se je našemu vabilu za slavnostnega govornika odzval zasl. profesor, doctor honoris causa, dr. Janez Kranjc. Marsikomu od nas je bil tudi profesor, katerega kljeni besedi in bistri misli smo vedno radi prisluhnili. Profesor Kranjc, vljudno Vas prosim za Vaš nagovor.